

DEKLARACJA O WSPÓLNYM EUROPEJSKIM DZIEDZICTWIE I WSPÓLNYCH WARTOŚCIACH

z okazji 230. rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 maja 1791 r. i Zaręczenia Wzajemnego z 20 października 1791 r.

My, niżej podpisani ministrowie spraw zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej, Republiki Litewskiej i Ukrainy, założyciele Trójkąta Lubelskiego, wyjątkowej formy współpracy instytucjonalnej między naszymi narodami, otwartej na przyszłe członkostwo demokratycznej Białorusi:

- motywowani historycznym przekonaniem, że dziedzictwo Korony Królestwa Polski i Wielkiego Księstwa Litewskiego (Rzeczypospolitej Obojga Narodów) odegrało ważną rolę w kształtowaniu politycznej, prawnej i kulturowej historii Europy, na równi z pionierskimi europejskimi pomnikami myśli politycznej i prawnej, jakimi była Wielka Karta Swobód (Magna Carta z 1215 r.) oraz francuska Deklaracja praw człowieka i obywatela (1789 r.);
- w roku, w którym przypada 230. rocznica pierwszej spisanej konstytucji w Europie – Ustawy Rządowej przyjętej 3 maja 1791 r. wraz z Zaręczeniem Wzajemnym Obojga Narodów zatwierdzonym jako jej nieodłączna część przez Sejm Korony Królestwa Polski i Wielkiego Księstwa Litewskiego 20 października 1791 r. – konstytucji, która nie tylko umożliwiała reformę ustroju politycznego historycznej Rzeczypospolitej, ale również głosiła zasadę, że „wszelka władza społeczności ludzkiej początek swój bierze z woli narodu”, uznawanej obecnie za wspólną wartość wolnego świata i fundament integracji europejskiej;
- mając na uwadze fakt, że tradycje demokratyczne rozwijane w Rzeczypospolitej oraz swobody obywatelskie zapisane w Konstytucji 3 Maja oraz Zaręczeniu Wzajemnym Obojga Narodów, jak również wcześniej w Paktach i konstytucjach praw i wolności wojska zaporoskiego hetmana Filipa Orlika – w dużym stopniu ukształtowały europejską tożsamość Białorusinów, Litwinów, Polaków i Ukraińców, jednocześnie inspirując ich ruchy niepodległościowe, w tym wspólne powstania z 1830 r. i 1863 r. przeciwko despotycznej Rosji, jak również polską Solidarność, Litewski Ruch na rzecz Przebudowy, ukraińską „rewolucję godności” oraz walkę Białorusinów o demokrację;

- pragnąc również przypomnieć inne doniosłe wydarzenia z naszej wspólnej historii, których rocznice przypadają w 2021 r., w tym zwycięstwo pod Chocimiem w 1621 r., po dziś dzień symbolizujące braterstwo broni połączonych sił polsko-litewsko-ukraińskich, które stanęły w obronie wspólnej europejskiej ojczyzny; chcąc uczcić wielkiego hetmana Wielkiego Księstwa Litewskiego Jana Karola Chodkiewicza, który zmarł pod koniec tej bitwy, regimentarza Stanisława Lubomirskiego i Piotra Konaszewicza-Sahajdacznego, hetmana ukraińskich Kozaków zaporoskich, który został śmiertelnie ranny; jak również pragnąc wspomnieć manifestacje w Horodle i Kownie w 1861 r., podczas których zarówno szlachta, jak i pospólstwo polskie, litewskie, białoruskie i ukraińskie, postawione wobec nowych granic państwowych i wewnętrznych podziałów administracyjnych ustanowionych w konsekwencji zbrodni rozbiorów, zmanifestowało siłę współpracy między naszymi narodami oraz wspólną wolę niepoddawania się obcej, despotycznej władzy;
- świadomi tego, że każdy z naszych narodów odziedziczył po Rzeczypospolitej nie tylko bardziej demokratyczne zasady i prawa obywatelskie – zwięźle wyrażone w hasłach: „wolni z wolnymi, równi z równymi” i „nic o nas bez nas” – oraz tradycję obrony politycznej podmiotowości państwa i honoru narodu, ale także sprzeciwu wobec tyranów depczących prawa obywateli, godność ludzką i uciekających się do wojen jako sposobu rozwiązywania problemów między państwami;
- żywiąc jednak przekonanie, że niebawem naród białoruski będzie miał sposobność, aby w sposób wolny dokonać wyboru i potwierdzić związki z ową tradycją wypełniając w ten sposób wolę Wincentego Konstantego Kalinowskiego - Komisarza Pełnomocnego Rządu Narodowego na Litwę i bohatera narodowego wszystkich wolnych Białorusinów;

oświadczamy, że nasze wspólne europejskie historyczne dziedzictwo wciąż łączy nasze narody w zjednoczonej Europie i daje nam poczucie wzajemnych więzi i solidarności.

Jednocześnie wierzymy, że umacnianie naszej współpracy wymaga jeszcze bardziej intensywnych kontaktów między naszymi społeczeństwami, w tym między młodzieżą, przedsiębiorcami, dziennikarzami, naukowcami i innymi opiniotwórczymi elitami naszych krajów. Będziemy dążyć do tego, aby nasze kraje przyjęły odpowiednie rozwiązania ułatwiające taką współpracę.

Jesteśmy głęboko przekonani, że Ukraina, jako kraj europejski, ma prawo do pełnego członkostwa w strukturach Unii Europejskiej oraz w Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego; jako Polska i Litwa deklarujemy nasz zamiar udzielenia wszelkiego możliwego wsparcia w osiągnięciu tego celu, w tym wsparcia ukraińskiego programu reform oraz współpracy z Inicjatywą Trójmorza, która funkcjonuje w ramach UE.

Jednocześnie stwierdzamy, że obywatele Białorusi jako naród europejski mają prawo do pełnego uczestnictwa w procesie integracji europejskiej oraz zapewniamy, że dołożymy wszelkich starań, aby zapewnić demokratycznej Białorusi taką możliwość.

Podkreślamy, że dla utrzymania pokoju w Europie społeczność międzynarodowa musi egzekwować i wzmacniać prawo międzynarodowe, a także potępiać kraje i reżimy, które dokonują nielegalnych aneksji oraz okupują suwerenne terytoria innych państw.

Dlatego też potępiamy trwającą od 2014 r. rosyjską agresję na Ukrainę, która doprowadziła do tymczasowej okupacji przez Rosję Autonomicznej Republiki Krymu i miasta Sewastopol oraz niektórych ukraińskich terytoriów w obwodzie donieckim i ługańskim, a także ograniczeń w swobodnej żegludze na obszarze Morza Czarnego graniczącym z tymczasowo okupowanym Krymem.

Wspólnie podejmiemy wysiłki w ramach Platformy Krymskiej aby położyć kres tymczasowej okupacji Autonomicznej Republiki Krymu przez Federację Rosyjską, a także ograniczyć jej skutki aż do czasu odzyskania przez Ukrainę kontroli nad Krymem.

Oświadczamy, że nie uznajemy i nie uznamy aneksji Autonomicznej Republiki Krymu i miasta Sewastopol dokonanej przez Federację Rosyjską i stanowiącej rażące naruszenie Karty Narodów Zjednoczonych oraz praktyk wypracowanych w cywilizowanych społeczeństwach. Potępiamy również taktykę szantażu dyplomatycznego i gróźb użycia siły stosowaną przez Federację Rosyjską jako narzędzie polityki zagranicznej oraz kształtowania stosunków sąsiedzkich.

Podpisano w dniu 7 lipca 2021 r. w Wilnie w języku angielskim.

Minister Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej

J.E. Zbigniew Rau

Minister Spraw Zagranicznych Republiki Litewskiej

J.E. Gabrielius Landsbergis

Minister Spraw Zagranicznych Ukrainy

J.E. Dmytro Kułeba